

הדברים מאוד. הוא הזדקף וגער באותו רב ונענה ואמר לו: "אילו היה לכם טיפת יר"ש ואמת נוקבת כהרבי מקאפיטשניץ, הייתי מדבר אליכם אחרת". (מפי המשב"ק ר' יוס'ל אשכנזי ז"ל)

הרבי מסאטמאר שיבך עד מאוד את פקחותו של רבנו. תדיר היה חוזר ומתבטא: "בניו-יארק יש יהודי פיקח!", כשהוא מכוון את דבריו אודות מעלת פקחותו של רבנו. לפעמים היה מוסיף ואומר: "הנה, פעם אחת בהייתי מאושפז בבית"ח, באו הרבה רבנים ואדמו"רים לבקרו ושהו אצלו זמן רב. הוא היה זקוק למנוחה והמבקרים הרבים טרדו את מנוחתו לה היה זקוק עד מאוד. "אולם, הרבי מקופיטשניץ כאשר בא לבקרני, עמד על יד הדלת, שאל לשלומי ומיד יצא. זוהי פיקחות!" אמר הרבי מסאטמאר.

מאידך גיסא, הרה"ח ר' זישא, בנו של רבנו, היה מספר, כי במסגרת שנות עבודתו באגו"ב בארה"ב יצא לו פעמים רבות לקשור שיחות עם רבנו על דרכי העסקנות של אגו"ב לא אחת שמע ממנו כי לו היו ראשי ה"אגודה" שומעים בקולו, היו נכנסים לעיתים תכופות להיוועץ עם הרבי מסאטמאר ולשמוע את דעותיו על העניינים העומדים על הפרק, שהיהדות באמריקה מתמודדת עמהם. כי על אף שלא תמיד יכלו להסכים לדעתו, המנוגדת לדעתם, עם כל זאת כדאי לשמוע עוד שיטה ודעה, ובפרט של יהודי צדיק וחשוב כמו הרבי מסאטמאר.

סיפר הרה"ח ר' יונה לאנדאו, שזכה פעם להיות נוכח בעת שרבנו הגיע אל הרבי מסאטמאר, באחד הימים שבין כסה לעשור. באותה שעה המתין "עולם" גדול של אנשים להיכנס אל הרבי עם קוויטלאך להתברך לקראת השנה החדשה. בניו של רבנו, הרה"צ ר' ישראל וכו"ק הרה"צ הרמ"מ, התלוו אף הם לביקור. הרבי מסאטמאר חרד לכבודו של רבנו, הושיבו בראש השולחן, ישב עמו בצוותא חדא והם שוחחו במשך זמן ניכר, ובסיום הביקור ליווה הרבי מסאטמאר את רבנו עד לרחוב.

מתוך אהבת הנפש ששררה בין שני גדולים וצדיקים אלו, הם דאגו תמיד האחד למשנהו לשלומו ובריאותו התמידית, מתוך מסירות אמתית, עד זקנה ושיבה. מספר הרה"ח ר' זושא, כי בחודש תשרי בשנה האחרונה לחייו של רבנו, לא היה רבנו בקו הבריאות והוא היה חלוש עד מאוד, ובפרט לאחר שבחודשי הקיץ נפל למשכב בדלקת-ריאות חריפה שעדיין לא החלים ממנה לגמרי. עם התקרב חג הסוכות, הטריד אותם עניין השינה בסוכה, כשחששו שרבנו לא ירצה ליתר על המידה להשתתף בה היה רגיל כל השנים ובכל מצבי מזג האוויר וכדומה. חששם הגדול היה כי בעקבות מחלת דלקת-הריאות שעבר, שינה בסוכה תהווה עבורו סכנה. בהיותם אובדי עצות, התקשר רבי ישראל לר' יוסף יוסל אשכנזי, הגבאי של הרבי מסאטמאר, שח בפניו את כל העניין וביקשו שהרבי מסאטמאר יתקשר לאביו-רבנו וישפיע עליו לבלי יסתכן בשינה בסוכה. כששמע הרבי מסאטמאר את כל העניין, הגיע עד מהרה לביקור אצל רבנו בליל י"ג תשרי, ולא הסתפק בשיחה בטלפון.

אמנם בדרך כלל היה נוהג לבקר בקביעות אצל רבנו בימי חוה"מ, אולם כעת הקדים לבוא לרגל דחיפות העניין. משנכנס לבית רבנו ונתקבל על ידו בחביבות כתמיד, החל הרבי מסאטמאר לשוחח אודות הפטורים משינה בסוכה. הוא העלה פסקי הלכות מהראשונים השו"ע ונו"כ, בכדי להוכיח לרבנו כי הוא פטור משינה בסוכה, ורבנו ישב והאזין לדברים כשהוא מחריש. משסיים הרבי מסאטמאר את הדיון, פנה אל רבנו ואמר

עם כ"ק מרן אדמו"ר ה'אמרי חיים' מויזניץ זצ"ל

לו: "קאפיטשניצ'ער רבי! במטותא ממכם, אנא הבטיחו לי כי לא תשנו בסוכה!". לתדהמת הכול, נענה רבנו ואמר: "אני חשבתי כי יהיה לפחות אחד שיבין אותי... תחשבו, בבקשה, על כל השנים בהן לא מנעתי עצמי מלישון בסוכה בכל מצב שהוא. והנה כעת, לדעתי, אם אמנע משינה בסוכה כהרגלי בכל השנים, יזיק דבר זה לבריאותי יותר מהשינה בסוכה. דבר זה יכול להביא רק הרבי מסאטמאר!".

אח"כ המשיך רבנו ואמר-שאל בהתרגשות יתירה: "תאמרו לי בכנות, סאטמאר'ער רבי! אילו היה חלילה וחלילה קורה לכם עניין כזה, מה הייתם עושים?". למשמע דברי רבנו שיצאו מתוכי לבו, הבין הרבי מסאטמאר כי לא ניתן לשנות את דעתו של רבנו. הוא תפש את ידו ובירך אותו שלא ייזנק ח"ו מהשינה בסוכה, ונפרד ממנו בשמחה. מסיים רבי זושא ומספר כי בחג הסוכות דאז עבר בשלום, ורבנו ישן בסוכה בלא שישפיע הדבר לרעה על בריאותו.

כמו"כ מצויים מהארכיון היהודי נראה בעליל אהבתם הנדירה כשכל אחד מפליג על רעהו בתא"ם נדירים.

עם מרן ה'שפע חיים' מצאנו

ידידות עמוקה שררה בין רבנו לבין הרה"ק ה'שפע חיים' מצאנו זי"ע. רבנו היה מדגיש בהתפעלות את רוממות וגדלות רוחו של הרבי מצאנו שהתרומם מעל אסונו האישי באבדת כל משפחתו במלחמה, והשקיע את עצמו למען הכלל להקים מוסדות תורה ויראה ולגדל מחדש דור של תלמידים למען כבוד ה'.

לעומתו היה הרבי מצאנו מעריך ומחשיב את רבנו בהערצה מופלגת עד מאוד, ובפרט את רום גדלות רוחו ומעלתו במידות הצדקה והחסד. הוא אף התבטא ברבים אודות צדקותיו וחסדיו של רבנו בלשון מופלגת זו: "הכרתי בדור הזה יהודי קדוש, שהשיג מדרגה במתן צדקה מתוך מסירות-נפש כמו ה'דברי

'הקאפיטשניצ'ער רבי אינו 'סתם' רבי, אלא 'א געהויבענער איד'. בבית מדרשו לאחר שולחן

המבשר תורני | י"ג בתמוז תשע"ז | עש"ק פרשת בלק

חיים' בשעתו".

באחת מהדרשות שנשא בפני ציבור מאזינים, הפליג הרבי מצאנו בדברי שבח והתפעלות מפליגים על מידת הצדקה של רבנו, וכך אמר: "אני רוצה לספר עובדה שיש בה בבחינת 'מפרסמין עושי מצוה'", וכך סיפר: "שח בפני הרבי מקאפיטשניץ, שהיה איש אמת, כי דרכו הייתה שלא להלין ממון אצלו לעולם. הקפדה זו קיבל מאבותיו הקדושים לבית אפטא, שהיו בעלי צדקה גדולים. כשנכנסו חילותיו של היטלר לווינה, היו לו קצת מעות ברשותו, ולא ידע האם לחלק כדרכו את כל המעות, שהרי מי יודע מה ילד יום, ושמא ביום המחרת לא יוכל לצאת לרחוב העיר (כפי שאכן היה). לכן חשב כי אולי מוטב שיניח את המעות אצלו, כדי שיהיה לו לקנות פת-לחם. אבל לבו לא הניח לו לעשות כן - כך התבטא בעצמו-, שהרי הוא נוהג כבר שנים רבות שלא להלין אצלו כסף, והאם עתה ישנה ממנהגו ויחזיק את המעות אצלו? ואכן, לפנות ערב עמד וחילק לעניים את כל המעות שהיו ברשותו. דבר זה היה לפלא גדול אצלי" אמר האדמו"ר מצאנו, והוסיף: "אכן בזכות זה ניצל הוא וכל משפחתו מכל הצרות".

ברבות הימים עלה הרבי מצאנו לארצנו הק', וברוב מרצו ומעוף שאיפותיו הקים קריות למגורים עבור שלומי אמוני ישראל בירושלים ובנתניה. מסופר כי בעת שעסק בהקמת הקריה בנתניה, נודע לו כי ההסתדרות עומדת להקים שיכון חילוני במגרשים הצמודים לקריה אותה הקים ברוב עמל ויגיעה, והוא נחרד וחשש שכל עמלו ירד לטמיון עקב הרעיון של הקמת שיכון חילוני בקרבת הקריה, הטומן בחובו סכנות לאידישקייט של הקריה. באותה עת עמד בראש מפעלי הבנייה של ההסתדרות מר זעליג לבון, שהיה ממשפחות אנ"ש. הרבי מצאנו פנה תחילה למרן ה'אביר יעקב' וביקשו שיפעל בנידון, ואחר-כך כשביקר רבנו בארה"ק ביקש הרבי מצאנו גם ממנו שישפיע על מר לבון לבטל את התוכנית. ואכן, רבנו הצליח להשפיע עליו לשנות את מיקום השיכון שהיה אמור להקים ליד קריית-צאנו, ולא זו בלבד אלא אף פעל אצלו להעביר את המגרשים הללו לידי מקימי הקריה לטובת הרחבתה ושגשוגה. מר לבון שמע לקול רבנו ומילא את בקשתו, ואכן לאורכם של מגרשים אלו נבנה הרחוב הראשי של הקריה, רח' רבי עקיבא.

עוד מסופר כי בפעם אחרת הוזמן רבנו על ידי הרבי מצאנו להשתתף בטקס חנוכת הבית של בית האבות "מנוחת זקנים" שהוקם ביוזמתו. כשהגיע רבנו לפאר את המעמד בנוכחותו, הושיבו המארח הרבי מצאנו לצדו, כיאה לידיד מסור ואוהב. והנה ניגש אדם באמצע החגיגה אל הרבי מצאנו ושאל שאלה בענייני רפואה שהייתה כרוכה בהחלטה שדרשה הכרעה בקשר לניתוח של חולה. מיד פנה אל רבנו ובקשו שיחווה את דעתו בנדון. החזירו רבנו ואמר: אני בעניי לא אדע מה להשיב בכגון דא, אלא כאשר פונים ושואלים אותי אבקש מרבש"ע שבזכות אבונה"ק יחון אותי דעה והשכל להשיב כהלכה ולא יבושו בי קוויך, כל זה במקרה ששואלים אותי, אולם עכשיו שלא אני נשאלתי מהיכן אדע להשיב תשובה כראוי, מוטב אפוא שיכריע מר לבדו אשר אליו השואל נושא את נפשו.

בשנת תשכ"ז עת הייתה אר"י בסכנה, כאשר צבאות השכנים הערביים הקיפו את הארץ מכל צדדיה ואיימו להשליך את היהודים הימה, מילא הפחד את לבבות כל יהודי העולם. מאחר ורבנו לא חש בטוב, התלבטו מקורביו האם לספר לו על המתרחש בארה"ק מחשש כי החדשות ישפיעו על לבו לרעה. לעומת זאת הם ידעו כי רבנו לא ינוח ולא ישקוט, יבקע ריקעים ויזעיק שמים וארץ להצלת ארצנו הקדושה ותושביה, ויצטער אם ימנעו זאת ממנו. כשהגיעו מאר"י הידיעות הקשות על פרוץ המלחמה, שלחו בני ביתו של רבנו שאלת-חכם לרבי מצאנו, שיפסוק כדת מה לעשות. תשובתו הייתה שלא חייבים למהר ולספר לו על המתרחש מידי, אולם לא להמתין זמן רב, אלא רצוי שעד שעה מעכשיו ידווחו לו על הידיעות והמצב, שכן "אילו הוא היה יודע, היה הכול נראה אחרת!".

הכבוד הרב שרחש הרבי מצאנו לרבנו קיבל ביטוי בעת שרבנו היה בא לבקרו. כידוע, היה הרבי מצאנו מאריך גדול בעבודת התפילה והשקיע בה את כל כוחות נפשו. מסופר כי לפעמים כשרבנו היה מגיע לבקרו והיה מצטרף לתפילת מנחה או מעריב, היה הרבי מצאנו מקצר ב'עבודת התפילה' וממהר לסיים את תפילת הלחש של שמו"ע, בכדי שרבנו לא יצטרך להמתין לו עד שיסיים תפילתו.

רבנו אף התכבד לשמש כסנדק אצל בנו כ"ק אדמו"ר מצאנו קלויזנבורג ארה"ב שליט"א

לפני נסיעותיו לארה"ק, היה הרבי מצאנו בא להיפרד מרבנו ולקבל ממנו את ברכת הדרך. בגנזי מכון "שפתי צדיקים" מצוי מכתב שכתב רבנו למרן ה'אביר יעקב' בתאריך יום ב', פר' וישב, כ' כסליו תש"ך, ובו הוא כותב: "...בטח ימסור הרבי מקלויזנבורג יחי' הפ"ש כי היה אצלי ולא יכולתי להיות אצלו, כי מען מיז געהן א סאך טערפע. ועשיתי שליח בני ה' משה יחי'.